

รัฐสภาไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รัฐสภาไทย

เรื่อง	รัฐสภาไทย
ปีที่พิมพ์	พฤษภาคม ๒๕๔๖
จำนวนหน้า	๔๘ หน้า
พิมพ์ครั้งที่ ๑	จำนวนพิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม
จัดทำโดย	กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร อาคารธนาคารทหารไทย ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทร. ๐ ๒๒๕๕ ๐๐๖๓
ข้อมูล	นางอัจฉรา จุ้ยนิยม
พิมพ์ข้อมูล	นางอำไพ กั้นเกษแก้ว
ศิลปกรรม	นายมานะ เรืองสอน

พิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
อาคารธนาคารทหารไทย ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท
เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทร. ๐ ๒๖๔๔ ๕๓๐๙

คำนำ

สถาบันรัฐสภาเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญและเป็นองค์กรที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้โดยการเลือกผู้แทนไปทำหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติ ซึ่งนับแต่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อพ.ศ. ๒๔๗๕ ประเทศไทยก็ได้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาตลอดมาจนถึงปัจจุบัน และโดยที่จุลสารฉบับนี้ได้จัดทำขึ้นเป็นฉบับที่สองตามโครงการส่งเสริมและเผยแพร่ประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา จึงได้นำเรื่องราวรัฐสภาไทยมาเรียบเรียงให้ง่ายต่อการอ่านและการเข้าใจ เนื้อหาจะกล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รูปแบบของรัฐสภา รัฐสภาไทยในอดีตจนถึงปัจจุบันและตำแหน่งที่สำคัญภายในรัฐสภา

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จุลสารฉบับนี้จะเกิดประโยชน์แก่ผู้อ่านและผู้ที่สนใจทุกท่านตามสมควร

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

พฤษภาคม ๒๕๔๖

สารบัญ

บทนำ	๓
รัฐสภาไทย	๑๑
รัฐสภาไทยตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๔๗๕ - ปัจจุบัน	๑๒
ตำแหน่งที่สำคัญภายในรัฐสภา	๔๓

บทนำ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันสามารถแบ่งรูปแบบการปกครองออกเป็น ๓ ระบบใหญ่ ๆ คือ ระบบการปกครองแบบประธานาธิบดี ระบบการปกครองแบบรัฐสภา และระบบการปกครองแบบกึ่งรัฐสภา กึ่งประธานาธิบดี

ระบบการปกครองแบบประธานาธิบดี เป็นลักษณะการปกครองที่มีการแยกอำนาจหน้าที่ในการใช้อำนาจอธิปไตยออกจากกันอย่างเด็ดขาด แต่ต่างฝ่ายสามารถดำเนินการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน อำนาจที่แยกกันนี้จะมีความสมดุลกัน เป็นอิสระต่อกันและมีหน้าที่ดำเนินงานของตนโดยเฉพาะ ประธานาธิบดีหรือประมุขของฝ่ายบริหารจะได้รับการเลือกจากประชาชนเช่นเดียวกับสมาชิกรัฐสภาและจะแต่งตั้งรัฐมนตรีเพื่อทำหน้าที่บริหาร ส่วนฝ่ายนิติบัญญัติทำหน้าที่ออกกฎหมาย ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลไม่สามารถที่จะยุบสภาได้ในขณะเดียวกันรัฐสภาไม่ก็สามารถเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะไปเป็นรัฐมนตรีในขณะเดียวกันไม่ได้

การปกครองแบบนี้ประธานาธิบดีทำหน้าที่เป็นทั้งประมุขของประเทศและเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร ส่วนรูปแบบของรัฐสภา อาจมีสภาเดียวหรือสองสภาก็ได้ ประเทศที่เป็นแม่แบบของการปกครองระบบนี้ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา

ระบบการปกครองแบบรัฐสภา เป็นลักษณะการปกครองที่รัฐสภาประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ประชาชนเลือกมาโดยตรง รัฐสภาจะทำหน้าที่ออกกฎหมายและควบคุมการทำงานของรัฐบาลหรือฝ่ายบริหาร โดยการตั้งกระทู้ถามให้ฝ่ายบริหารตอบชี้แจงในที่ประชุมสภา และสามารถทำให้ฝ่ายบริหารพ้นจากตำแหน่งได้โดยการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ รัฐบาลและรัฐบาลก็สามารถที่จะยุบสภาเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ นอกจากนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถที่จะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีได้ในเวลาเดียวกัน

การปกครองแบบนี้ประมุขอาจเป็นพระมหากษัตริย์หรือประธานาธิบดีก็ได้ ซึ่งประมุขจะวางตนเป็นกลางทางการเมือง และรูปแบบของรัฐสภาจะมีทั้งสภาเดียวและสองสภา ประเทศที่เป็นแม่แบบในการปกครองระบบนี้ คือ ประเทศอังกฤษ

ระบบการปกครองแบบกึ่งรัฐสภากึ่งประธานาธิบดี เป็นลักษณะการปกครองที่ประชาชนเลือกประธานาธิบดีซึ่งมีฐานะเป็นทั้งประมุขของประเทศและหัวหน้าฝ่ายบริหาร ประธานาธิบดีแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอื่น ๆ เพื่อทำหน้าที่บริหาร และประชาชนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นฝ่ายนิติบัญญัติทำหน้าที่ออกกฎหมายและควบคุมการทำงานของคณะรัฐมนตรี รัฐสภาสามารถเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีได้แต่ลงมติไม่ไว้วางใจประธานาธิบดีไม่ได้ และประธานาธิบดีสั่งยุบสภาเพื่อให้มีการเลือกตั้ง

ใหม่ได้และปลดนายกรัฐมนตรีได้ ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะไปเป็นรัฐมนตรีในขณะเดียวกันไม่ได้ รูปแบบของรัฐสภาอาจมีสภาเดียวหรือสองสภาก็ได้

ประเทศที่เป็นแม่แบบในการปกครองแบบนี้คือ ประเทศฝรั่งเศส

รูปแบบของรัฐสภา

โดยทั่วไปรูปแบบของรัฐสภา แบ่งเป็น ๒ ระบบ คือ ระบบสภาเดียว (Unicameral System) และระบบสภาคู่ (Bicameral System) ระบบสภาเดียวเป็นแบบที่พบเห็นกันน้อย ประเทศที่นิยมใช้ระบบสภาเดียวมักเป็นประเทศขนาดเล็ก เหตุผลที่ประเทศที่นิยมระบบสภาเดียวมักจะทำอย่างก็คือ สภาเดียวเป็นสภาที่เป็นผู้แทนของประชาชนอย่างแท้จริงและตรงไปตรงมา และเมื่อเป็นสภาของประชาชนแล้วก็ไม่ควรถูกควบคุมและถ่วงดุลโดยสภาอื่น ทำให้งานล่าช้าโดยไม่จำเป็น

ประเทศที่มีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภาในปัจจุบันส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการปกครองด้วยระบบสภาคู่ ถึงแม้ว่าจะมีโครงสร้างแตกต่างกันแต่วิธีดำเนินงานจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งประกอบด้วยสองสภาคือสภาหนึ่งเรียกว่าสภาล่างมาจากการเลือกตั้ง จะมีสมาชิกมากกว่าอีกสภาหนึ่งแต่วาระการดำรงตำแหน่งหรืออายุของสภาจะสั้นกว่า ส่วนอีกสภาหนึ่งเรียกว่าสภาสูง ซึ่งอาจมาจากการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งขึ้นอยู่กับข้อกำหนดรูปแบบของแต่ละประเทศ ส่วนใหญ่จะมีสมาชิกน้อยกว่าสภาล่าง แต่อายุของสภาจะยาวกว่า^๑

^๑นงเยาว์ พีระदानนท์, การเมืองการปกครอง (กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ; ๒๕๔๑), หน้า ๖๒

^๒เลขาราชการวุฒิสภา, สำนักงาน,วุฒิสภาไทย, (กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ ; ๒๕๔๐), หน้า ๒

นายควง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรี
ตอบกระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
วันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๗

คณะรัฐมนตรีชุด ม.ร.ว. เสถียร ปราโมช
แถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎร
เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘

พลตรี ศิริ สิริโยธิน ประธานสภาผู้แทนราษฎร
เป็นประธานการประชุม วันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๓

รัฐสภาไทย

นับแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศตลอดมา รัฐธรรมนูญที่มีมาทุกฉบับได้กำหนดรูปแบบของการบริหารการปกครองประเทศอยู่ในระบบรัฐสภา ซึ่งมีทั้งระบบสภาเดียว (Unicameral System) และระบบสภาคู่ (Bicameral system)

ระบบสภาเดียว^๑ แบ่งออกได้เป็น ๒ แบบ คือ

๑. สภาเดียว ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่รัฐสภา โดยที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

๑.๑ สมาชิกประเภทที่หนึ่ง มาจากการเลือกตั้งโดยตรงหรือทางอ้อมของประชาชน

๑.๒ สมาชิกประเภทที่สอง มาจากการแต่งตั้ง

๒. สภาเดียว ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังการทำปฏิวัติหรือรัฐประหาร โดยใช้ชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป เช่น สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาที่ปรึกษา นายกรัฐมนตรีหรือสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน เป็นต้น

ระบบสภาคู่^๒ จะมีทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ประกอบกันเป็นรัฐสภาโดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ส่วนสมาชิกวุฒิสภานั้น รัฐธรรมนูญเกือบทุกฉบับกำหนดให้มาจากการแต่งตั้ง

^๑ เลขานุการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงาน, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน, (กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ ; ๒๕๔๕), หน้า ๑

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑

สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นับเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่กำหนดให้สมาชิกวุฒิสมาชิกมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน เช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

รัฐสภาไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๕-ปัจจุบัน

รัฐสภาเป็นองค์กรตัวแทนของประชาชนที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ระบบรัฐสภาไทยที่ผ่านมาจะเปลี่ยนไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับในแต่ละยุคสมัย บางสมัยรัฐสภาอยู่ในระบบสภาเดียว แต่บางสมัยรัฐสภาก็อยู่ในระบบสองสภา รัฐสภาไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ จนถึงปัจจุบันมีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๒๙ ชุด ซึ่งแต่ละชุดมีรูปแบบจำนวนสมาชิก และที่มาแตกต่างกันดังนี้

รัฐสภาชุดที่ ๑ สภาผู้แทนราษฎร

พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๕๓๕ กำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร

สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วย ผู้แทนราษฎรชั่วคราวที่คณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหารแต่งตั้งขึ้นแทนคณะราษฎร จำนวน ๓๐ คน เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๓๕

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระที่นั่งอนันตสมาคมให้ใช้เป็นที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๓๕ ถึงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๓๖ สิ้นสุดเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๓๖

ภายหลังที่มีการเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่ ๑ และมีการแต่งตั้งสมาชิกประเภทที่ ๒ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕

พระราชพิธีเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๖

รัฐสภาชุดที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ กำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกสองประเภท คือ สมาชิกประเภทที่ ๑ และสมาชิกประเภทที่ ๒ มีจำนวนสมาชิกเท่ากัน

สมาชิกประเภทที่ ๑ มีจำนวน ๗๘ คน มาจากการเลือกตั้งทางอ้อม โดยวิธีรวมเขตจังหวัด ซึ่งให้ราษฎรเลือกผู้แทนตำบลก่อนแล้วให้ผู้แทนตำบลเลือกผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๖ โดยถือเกณฑ์จำนวนราษฎรสองแสนคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน ซึ่งสมาชิกประเภทที่ ๑ ชุดนี้

ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๔๗๖ ถึงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๔๘๐
จึงพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

สมาชิกประเภทที่ ๒ มีจำนวน ๗๘ คน เท่ากับสมาชิกประเภท
ที่ ๑ โดยได้รับการแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๔๗๖ เมื่อสมาชิกประเภทที่ ๑
พ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว สมาชิกประเภทที่ ๒ ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จประพาสงานฉลองรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๘๑
ในพระราชอุทยานสราญรมย์

รัฐสภาชุดที่ ๓ สภาผู้แทนราษฎร

รัฐสภาชุดนี้มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย
สมาชิกสองประเภท คือ สมาชิกประเภทที่ ๑ และสมาชิกประเภทที่ ๒

สมาชิกประเภทที่ ๑ จำนวน ๙๑ คน มาจากการเลือกตั้งของราษฎรโดยตรงเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ เป็นการเลือกตั้งโดยวิธีแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตให้มีผู้แทนราษฎรได้หนึ่งคน และถือเกณฑ์จำนวนประชากรสองแสนคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

สมาชิกประเภทที่ ๑ ชุดนี้ ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ถึงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๔๙๑ สิ้นสุดโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร อันมีสาเหตุมาจากการที่สภาผู้แทนราษฎรมิมีมติรับญัตติแก้ไขข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับวิธีการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีไว้พิจารณา เพื่อให้รัฐบาลเสนอรายละเอียดตามงบประมาณโดยชัดเจน แต่รัฐบาลไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขได้ จึงยุบสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๔๙๑ เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่ ๑ ขึ้นใหม่

สมาชิกประเภทที่ ๒ มีจำนวน ๙๑ คน มาจากการแต่งตั้งจากสมาชิกชุดเดิม จำนวน ๗๘ คน และพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งเพิ่มอีก ๑๓ คน เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๙๐ เพื่อให้มีจำนวนเท่ากับสมาชิกประเภทที่ ๑

เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้ว สมาชิกประเภทที่ ๒ ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป

รัฐสภาชุดที่ ๔ สภาผู้แทนราษฎร

รัฐสภาชุดนี้มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกสองประเภท คือ สมาชิกประเภทที่ ๑ และสมาชิกประเภทที่ ๒

สมาชิกประเภทที่ ๑ มีจำนวน ๙๑ คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๙๑ โดยวิธีแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ละเขต

เลือกตั้งมีผู้แทนราษฎรได้หนึ่งคน และถือเกณฑ์จำนวนประชากรสองแสนคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน สมาชิกประเภทที่ ๑ ชุดนี้ ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๘๑ ถึงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๔๘๘ ทั้งนี้ ได้มีการขยายเวลาอยู่ในตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒ ครั้ง ครั้งละไม่เกิน ๒ ปีโดยพระราชบัญญัติขยายกำหนดเวลาอยู่ในตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งออกตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๘๕ เนื่องจากมีกรณีพิพาทอินโดจีนและสงครามมหาเอเซียบูรพาและสิ้นสุดโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๔๘๘ เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่ ๑ ใหม่ อันมีสาเหตุมาจากสภาผู้แทนราษฎรมิมีมติไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงครามที่รัฐบาลเสนอ เพื่อให้ลงโทษผู้ก่อให้เกิดการปกครองตามลัทธิเผด็จการ

สมาชิกประเภทที่ ๒ มีจำนวน ๙๑ คน ชุดเดิมมาจากการแต่งตั้ง เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้ว สมาชิกประเภทที่ ๒ ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป

การลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ในพระราชพิธีพระราชทานรัฐธรรมนูญ
เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๕

รัฐสภาชุดที่ ๕ สภาผู้แทนราษฎร

รัฐสภาชุดนี้มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกสองประเภท คือ สมาชิกประเภทที่ ๑ และสมาชิกประเภทที่ ๒

สมาชิกประเภทที่ ๑ มีจำนวน ๙๖ คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๙ โดยวิธีแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งมีผู้แทนราษฎรหนึ่งคน และถือเกณฑ์จำนวนประชากรสองแสนคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน สมาชิกประเภทที่ ๑ ชุดนี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๙ ถึงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

อนึ่ง เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๙ ในวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๔๙ สมาชิกประเภทที่ ๑ ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สมาชิกประเภทที่ ๒ มีจำนวน ๙๖ คน มาจากการแต่งตั้ง เป็นสมาชิกชุดเดิม ๙๑ คน และได้มีการแต่งตั้งเพิ่มเติมอีก ๕ คน เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๙ เพื่อให้มีจำนวนเท่ากับสมาชิกประเภทที่ ๑ สมาชิกประเภทที่ ๒ ชุดนี้สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ เนื่องจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๙

รัฐสภาชุดที่ ๖ รัฐสภา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๙ กำหนดให้รัฐสภามีสองสภา คือ สภาผู้แทน และพจนสภา

สภาผู้แทน มีสมาชิกจำนวน ๑๓๔ คน ประกอบด้วยสมาชิกประเภทที่ ๑ ในรัฐสภาชุดที่ ๕ จำนวน ๙๖ คน และได้มีการเลือกตั้งเพิ่มขึ้นอีก

๘๒ คน เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๔๘๙ ใน ๔๗ จังหวัด เนื่องจากพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดเกณฑ์จำนวนประชากรต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคนลดลงจากสองแสนคนเป็นหนึ่งแสนห้าหมื่นคนเป็นการเลือกตั้งโดยตรง โดยวิธีแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งให้มีผู้แทนราษฎรได้หนึ่งคน

พฤษสภา มีจำนวนสมาชิก ๑๗๘ คน มาจากการเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๘๙ (ตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนุญ)

พฤษสภาชุดนี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๘๙ ถึงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐

รัฐสภาชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากการยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ โดย “คณะทหารของชาติ” ภายใต้การนำของ พลโท ผิน ชุณหะวัณ

พิธีฉลองรัฐธรรมนุญ เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๐

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ภูมิพลอดุลยเดช พระราชทาน
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม
พุทธศักราช ๒๔๙๕ ณ พระที่นั่ง
อนันตสมาคม วันที่ ๘ มีนาคม
พุทธศักราช ๒๔๙๕

รัฐสภาชุดที่ ๗ รัฐสภา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช
๒๔๙๐ กำหนดให้รัฐสภามีสองสภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทน

วุฒิสภา มีสมาชิกจำนวน ๑๐๐ คน มาจากการแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๑๔
พฤศจิกายน ๒๔๙๐ วุฒิสภาชุดนี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๔๙๐
ถึงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๔

สภาผู้แทน มีสมาชิกจำนวน ๙๙ คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง
เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๔๙๑ โดยวิธีรวมเขตจังหวัด และถือเกณฑ์จำนวน
ประชากรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

ในวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๙๒ ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นใน ๑๙ จังหวัด จำนวน ๒๑ คน โดยวิธีรวมเขตจังหวัด และถือเกณฑ์จำนวนประชากรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๙๒

อนึ่ง เมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๙๒ รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนครบวาระ

ในระหว่างนี้ ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๙๑ เพื่อให้มีการตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๙๒)

รัฐสภาชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากการยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ โดย “คณะบริหารประเทศชั่วคราว” ภายใต้การนำของพลเอก ผิน ชุณหะวัณ

รัฐสภาชุดที่ ๘ สภาผู้แทนราษฎร

การยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ คณะบริหารประเทศชั่วคราวได้นำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาใช้บังคับใหม่ ซึ่งกำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกสองประเภท คือ สมาชิกประเภทที่ ๑ และสมาชิกประเภทที่ ๒

สมาชิกประเภทที่ ๑ จำนวน ๑๒๓ คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ โดยวิธีรวมเขตจังหวัด และถือเกณฑ์

จำนวนประชากรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน สมาชิกประเภทที่ ๑ ชุดนี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๕ ถึงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐ จึงพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

สมาชิกประเภทที่ ๒ มีจำนวน ๑๒๓ คน มาจากการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๔

เมื่อสมาชิกประเภทที่ ๑ พ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว สมาชิกประเภทที่ ๒ ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป

ในวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ประชาชนและนักศึกษาเดินขบวนมาขอ ฟัง คำชี้แจงจากนายกรัฐมนตรีเรื่อง ทุจริตการเลือกตั้งที่ตึกไทยคู่ฟ้า ทำเนียบรัฐบาลแต่ไม่พอใจจึงขอให้ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พุด ซึ่งสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทางด้านการเมืองไปได้แต่หลังจากนั้น ในวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๐ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็นำคณะนายทหาร เข้ายึดอำนาจ

รัฐสภาชุดที่ ๘ สมาชิกผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ กำหนดให้มีสภาเดียว คือ สมาชิกผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกสองประเภท คือ สมาชิกประเภทที่ ๑ และสมาชิกประเภทที่ ๒

สมาชิกประเภทที่ ๑ มีจำนวน ๑๖๐ คน มาจากการเลือกตั้ง โดยตรงเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐ โดยวิธีรวมเขตจังหวัด ถือเป็นจำนวนประชากรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

สมาชิกประเภทที่ ๒ มีจำนวน ๑๒๓ คน มาจากการแต่งตั้ง เป็นสมาชิกประเภทที่ ๒ ชุดเดิม

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากการยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ โดยคณะทหารภายใต้การนำของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๓๐ ซึ่งมีพลเอก ถนอม กิตติขจร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

รัฐสภาชุดที่ ๑๐ สภาผู้แทนราษฎร

ภายหลังการยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ มีพระบรมราชโองการให้ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ ต่อไป ภายใต้เงื่อนไขที่ผู้รักษาพระนครฝ่ายทหารกำหนด ซึ่งกำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกสองประเภท คือ สมาชิกประเภทที่ ๑ และสมาชิกประเภทที่ ๒

สมาชิกประเภทที่ ๑ มาจากการเลือกตั้งโดยตรงเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๐ โดยวิธีรวมเขตจังหวัด ถือเป็นที่นั่งจำนวนประชากรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน มีจำนวน ๑๖๐ คน ต่อมาวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๑ คณะรัฐมนตรีได้ประกาศจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จบชั้นประถมศึกษา ตามมาตรา ๑๑๖ ของรัฐธรรมนูญ เป็นผลให้สมาชิกประเภทที่ ๒ ต้องจับสลากออก ๒๖ คน เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๑ ในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๐๑ จึงมีการเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่ ๑ ใน ๕ จังหวัด จำนวน ๒๖ คน รวมสมาชิกประเภทที่ ๑ จำนวน ๑๘๖ คน

สมาชิกประเภทที่ ๒ มีจำนวน ๑๒๑ คน มาจากการแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๐๐ สมาชิกประเภทที่ ๒ จับสลากออกจำนวน ๒๖ คน เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๑ จึงเหลือสมาชิกประเภทที่ ๒ จำนวน ๙๕ คน

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๐๐ สิ้นสุดลงเนื่องจากการยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ โดยทหารซึ่งเรียกตนเองว่า “คณะปฏิวัติ” ภายใต้การนำของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
ทรงลงพระปรมาภิไธยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑

รัฐสภาชุดที่ ๑๑ สภาร่างรัฐธรรมนูญ

ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๐๒ กำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภาร่างรัฐธรรมนูญ มีจำนวนสมาชิก ๒๔๐ คน มาจากการแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒

สภาร่างรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒ ถึงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๑ สิ้นสุดลงโดยการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑

รัฐสภาชุดที่ ๑๒ รัฐสภา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ กำหนดให้ รัฐสภามีสองสภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทน

วุฒิสภา มีสมาชิกจำนวน ๑๖๔ คน พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑ จำนวน ๑๒๐ คน และทรงแต่งตั้งเพิ่มอีก ๔๔ คน เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เพื่อให้มีจำนวน ๓ ใน ๔ ของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ จนถึงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔ สมาชิกวุฒิสภามีอายุครบ ๓ ปี ต้องจับสลากออกกึ่งหนึ่ง จำนวน ๘๒ คน และ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมาชิกเท่าจำนวนที่ต้องออกไปเข้ามาแทนที่

วุฒิสภาชุดนี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ถึง วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

สภาผู้แทน มีสมาชิกจำนวน ๒๑๙ คน มาจากการเลือกตั้ง โดยตรงเมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ โดยวิธีรวมเขตจังหวัด ถือเป็นจำนวนประชากรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

รัฐสภาชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากการยึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ โดยคณะปฏิวัติภายใต้การนำของจอมพล ถนอม กิตติขจร

นักศึกษาชุมนุมประท้วง

รัฐสภาชุดที่ ๑๓ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๑๕ กำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีสมาชิกจำนวน ๒๙๙ คน มาจากการแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๕

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ชุดนี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๕ ถึงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๖

สภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้สิ้นสุดลงโดยพระราชกฤษฎีกายุบสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๖ อันมีสาเหตุมาจากภายหลังเกิดเหตุการณ์วันมหาวิปโยค ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ มีสมาชิกฯ ขอลาออกจำนวนมากจนไม่เพียงพอจะเป็นองค์ประชุมได้

รัฐสภาชุดที่ ๑๔ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

รัฐสภาชุดนี้มีสภาเดียว คือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีสมาชิกจำนวน ๒๙๙ คน มาจากการเลือกตั้งโดยสมัชชาแห่งชาติ ซึ่งมีจำนวน ๒,๓๔๗ คน ตามพระบรมราชโองการตั้งสมัชชาแห่งชาติ ลงวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๑๖ เพื่อให้สมาชิกสมัชชาแห่งชาติเลือกตั้งกันเองเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๑๖ และพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามมติของสมัชชาแห่งชาติเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๑๖

สภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๑๖ ถึงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๑๘ สิ้นสุดลงเนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗

รัฐสภาชุดที่ ๑๕ รัฐสภา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ กำหนดให้รัฐสภามีสองสภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา มีสมาชิกจำนวน ๑๐๐ คน พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๑๘ เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภายังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป จนถึงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ จึงสิ้นสุดลงโดยการปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

สภาผู้แทนราษฎร มีสมาชิกจำนวน ๒๖๙ คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๘ โดยจังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เกินสามคนให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มี

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินสามคนให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง ในแต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินสามคนและไม่น้อยกว่าสองคน ถือเกณฑ์จำนวนประชากรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๘ ถึงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๑๙ สิ้นสุดโดยพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๑๙ มีสาเหตุมาจากพรรคการเมืองร่วมรัฐบาล ขาดเอกภาพ ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดิน

กลุ่มลูกเสือชาวบ้านเรียกร้องให้ทหารบกมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

รัฐสภาชุดที่ ๑๖ รัฐสภา

รัฐสภาชุดนี้มีสองสภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา มีสมาชิกจำนวน ๑๐๐ คน เป็นสมาชิกวุฒิสภาชุดเดิมที่ได้รับการแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๘

สภาผู้แทนราษฎร มีสมาชิกจำนวน ๒๓๙ คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๙ โดยจังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เกินสามคนให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินสามคนให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง ในแต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินสามคนและไม่น้อยกว่าสองคน ถือเกณฑ์จำนวนประชากรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๙ ถึงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙

รัฐสภาชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากการยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ โดยคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ภายใต้การนำของพลเรือเอก สงัด ชลออยู่

พลเรือเอก สงัด ชลออยู่
หัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครอง
แผ่นดิน แถลงข่าวภายหลังการยึด
อำนาจการปกครองประเทศ
เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙

รัฐสภาชุดที่ ๑๗ สภาที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีทำหน้าที่สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๙ กำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน แต่ในระหว่างที่ยังมิได้แต่งตั้งสมาชิกสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ให้สภาที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีทำหน้าที่สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดินแทนไปพลางก่อน มีสมาชิกจำนวน ๒๔ คน มาจากการแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๙ สภาที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีได้ทำหน้าที่สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดินตั้งแต่วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๙ ถึงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๙ สิ้นสุดลงเนื่องจากการแต่งตั้งสมาชิกสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

รัฐสภาชุดที่ ๑๘ สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๙ กำหนดให้มีสภาเดียวคือ สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน มีสมาชิกจำนวน ๓๔๐ คน มาจากการแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๙

สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๙ สิ้นสุดลงเนื่องจากการยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๐ โดยคณะปฏิวัติภายใต้การนำของพลเรือเอก สงัด ชลออยู่

รัฐสภาชุดที่ ๑๙ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๒๐ กำหนดให้มีสภาเดียวคือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีสมาชิกจำนวน ๓๖๐ คน มาจาก

เหตุการณ์กบฏ เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๐

การแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๐

สภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ ถึงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๒๒ สิ้นสุดลงเนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๒ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงลงพระปรมาภิไธย
ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑
เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๑

รัฐสภาชุดที่ ๒๐ รัฐสภา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ กำหนดให้
รัฐสภามีสองสภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา มีสมาชิกจำนวน ๒๒๕ คน มาจากการแต่งตั้งเมื่อวันที่
๒๒ เมษายน ๒๕๒๒ เมื่อครบ ๒ ปี ในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๔ สมาชิก
จำนวนหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด คือ จำนวน ๗๕ คน พ้นจาก
ตำแหน่งโดยวิธีจับฉลาก และมีการแต่งตั้งเข้ามาแทนตำแหน่งที่ว่างจำนวน
๗๕ คน

สภาผู้แทนราษฎร มีสมาชิกจำนวน ๓๐๑ คน มาจากการ
เลือกตั้งโดยตรงเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๒ โดยจังหวัดที่มีสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรไม่เกินสามคนให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มี
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินสามคนให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง

ในแต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินสามคนและไม่น้อยกว่าสองคน ถือเกณฑ์จำนวนประชากรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๒ ถึงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๒๖ ล่มสลายลงเนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๒๖ มีสาเหตุมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ

รัฐสภาชุดที่ ๒๑ รัฐสภา

รัฐสภาชุดนี้มีสองสภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาจำนวน ๒๔๓ คน มาจากวุฒิสภาชุดเดิม จำนวน ๒๒๕ คน ในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๖ ได้แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาเพิ่มเติมจำนวน ๑๘ คน เพื่อให้มีสัดส่วนสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

สภาผู้แทนราษฎร มีสมาชิกจำนวน ๓๒๔ คน มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๒๖ โดยจังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เกินสามคนให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินสามคนให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินสามคนและไม่น้อยกว่าสองคน โดยถือเกณฑ์จำนวนประชากรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ล่มสลายลงเนื่องจากการยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๙ โดยมีสาเหตุมาจากสภาผู้แทนราษฎรลงมติ

ไม่อนุญาติพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒
พ.ศ. ๒๕๒๙

เหตุการณ์ภายหลังการก่อการไม่สงบ เมื่อวันที่ ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๘
ซึ่งฝ่ายก่อการกบฏยอมจำนนต่อรัฐบาล

รัฐสภาชุดที่ ๒๒ รัฐสภา

รัฐสภาชุดนี้มีสองสภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาจำนวน ๒๖๐ คน มาจาก
วุฒิสภาชุดเดิมจำนวน ๒๔๓ คน และวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๒๙ มีการ
แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาเพิ่มเติมจำนวน ๑๗ คน เพื่อให้มีสัดส่วนสามในสี่ของ
จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

สภาผู้แทนราษฎร มีสมาชิกจำนวน ๓๔๗ คน มาจากการเลือก
ตั้งเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๒๙ โดยจังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ไม่เกินสามคนให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรได้เกินสามคนให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งมี

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินสามคนและไม่น้อยกว่าสองคน โดยถือเกณฑ์จำนวนประชากรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากการยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๓๑ โดยมีสาเหตุมาจากพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลขาดเอกภาพ ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดินและการพัฒนาประเทศ

(ขวา) พลเอก
สุนทร คงสมพงษ์
หัวหน้าคณะรักษา
ความสงบเรียบร้อย
แห่งชาติ
(กลาง) พลเอก
สุจินดา คราประยูร
รองหัวหน้าคณะ
รักษาความสงบ
เรียบร้อยแห่งชาติ
และนายกรัฐมนตรี
คนที่ ๑๕

รัฐสภาชุดที่ ๒๓ รัฐสภา

รัฐสภาชุดนี้มีสองสภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาจำนวน ๒๖๗ คน มาจากวุฒิสภาชุดเดิมจำนวน ๒๖๐ คน และวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๓๑ ได้แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาเพิ่มเติม ๗ คน เพื่อให้มีสัดส่วนสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

สภาผู้แทนราษฎร มีสมาชิกจำนวน ๓๕๗ คน มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๑ โดยจังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เกินสามคนให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินสามคนให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินสามคนและไม่น้อยกว่าสองคน โดยถือเกณฑ์จำนวนประชากรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

รัฐสภาชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากการยึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ โดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ภายใต้การนำของพลเอก สุนทร คงสมพงษ์

รัฐสภาชุดที่ ๒๔ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๓๔ กำหนดให้มีสภาเดียว คือ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีสมาชิก ๒๙๒ คน มาจากการแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๔ มีหน้าที่สองประการ คือ

- (๑) พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
- (๒) จัดทำรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๓๔ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน ๒๐ คน เพื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เมื่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จเสนอให้ สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเมื่อ สภานิติบัญญัติแห่งชาติลงมติให้ความเห็นชอบแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๓๔

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงลงพระปรมาภิไธย ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๔

สภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดนี้ปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๔ และสิ้นสุดเนื่องจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแก้ไขสถานการณ์เหตุการณ์เดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕

รัฐสภาชุดที่ ๒๕ รัฐสภา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ กำหนดให้รัฐสภามีสองสภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาจำนวน ๒๗๐ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕

สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๓๖๐ คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕ โดยจังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เกินสามคนให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินสามคนให้แบ่งเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินสามคนและไม่น้อยกว่าสองคน จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดคำนวณจากเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน ซึ่งเฉลี่ยจากจำนวนราษฎรทั้งประเทศ

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๕ มีสาเหตุมาจากเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕

รัฐสภาชุดที่ ๒๖ รัฐสภา

รัฐสภาชุดนี้มีสองสภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาชุดเดิมจำนวน ๒๗๐ คน

สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๓๖๐ คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๓๕

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๘ โดยมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งระหว่างพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดิน

รัฐสภาชุดที่ ๒๗ รัฐสภา

รัฐสภาชุดนี้มีสองสภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาชุดเดิมจำนวน ๒๗๐ คน

วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๓๙ สมาชิกวุฒิสภาต้องพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๙ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาชุดใหม่ จำนวน ๒๖๐ คน หรือสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘

สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๓๙๑ คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๘

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้สิ้นสุดลงเนื่องจากการยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๓๙ โดยมีสาเหตุมาจากพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลขาดเอกภาพ ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดินและการพัฒนาประเทศ

รัฐสภาชุดที่ ๒๘ รัฐสภา

รัฐสภาชุดนี้มีสองสภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาชุดเดิมจำนวน ๒๖๒ คน มาจากวุฒิสภาชุดเดิมจำนวน ๒๖๐ คน วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ มีการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาเพิ่ม ๒ คน เพื่อให้มีสัดส่วนสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๓๙๓ คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ โดยจังหวัดใดมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เกินสามคนให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และจังหวัดใดมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินสามคนให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง ในแต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินสามคน และไม่น้อยกว่าสองคน โดยถือเกณฑ์จำนวนราษฎรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๙ รัฐสภาได้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๙๙ คน เพื่อทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และ

วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร และคณะ นำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย หลังจากนั้นคณะเข้าเฝ้าฯ ได้อัญเชิญรัฐธรรมนูญฉบับสมบูรณ์ไทย ทั้ง ๓ ฉบับ ซึ่งประธานรัฐสภาได้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการเรียบร้อยแล้วมาที่อาคารรัฐสภา และเปิดแถลงข่าวอย่างเป็นทางการ

เมื่อร่างแล้วเสร็จเสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๐ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้ในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐

รัฐสภาชุดที่ ๒๕ รัฐสภา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ กำหนดให้รัฐสภามีสองสภา คือ สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา

สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๕๐๐ คน เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน ๑๐๐ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเขตละ ๑ คน จำนวน ๔๐๐ คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔

วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๒๐๐ คน มาจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๓ เป็นการเลือกตั้งครั้งแรกตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ตำแหน่งที่สำคัญภายในรัฐสภา

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการภายในของรัฐสภา เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับลักษณะของรัฐสภา ตำแหน่งสำคัญ ๆ ภายในรัฐสภา พอสรุปได้ดังนี้

๑. ประธานรัฐสภาและรองประธานรัฐสภา

ประธานรัฐสภา เป็นผู้บังคับบัญชากิจการงานในรัฐสภาทั้งหมด ในประเทศที่มีรัฐสภาแบบสองสภา ประธานรัฐสภาอาจมาจากประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาก็ได้ สำหรับประเทศไทย รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้ ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา มีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น และดำเนินกิจการของรัฐสภาในกรณีประชุมร่วมกันให้เป็นไปตามข้อบังคับ เช่น เป็นประธานของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานองคมนตรี เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นผู้เสนอความเห็นเรื่องร่างพระราชบัญญัติใดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไปยังศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา เป็นต้น

รองประธานรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา มีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น และตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย ในกรณีที่

ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา หรือมีแต่ไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ รองประธานรัฐสภาจะเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

๒. ประธานสภาผู้แทนราษฎรและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร

ประธานสภาผู้แทนราษฎร คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามมติของสภาผู้แทนราษฎร ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับ เช่น ควบคุมและดำเนินการของสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร รักษาความสงบเรียบร้อยในสภา ตลอดถึงบริเวณสภา เป็นผู้วินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินหรือไม่ เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ส่งคำร้องเรื่องสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดสิ้นสุดหรือไม่ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย เป็นต้น

รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามมติของสภาผู้แทนราษฎร รองประธานสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจหน้าที่ช่วยประธานสภาผู้แทนราษฎรในกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของประธานสภาผู้แทนราษฎร และปฏิบัติการตามที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรมอบหมาย หรือปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อประธานไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

๓. ประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา

ประธานวุฒิสภา คือ สมาชิกวุฒิสภาซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานวุฒิสภาตามมติของวุฒิสภา ประธานวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และดำเนินกิจการให้เป็นไปตามข้อบังคับ เช่น ควบคุมและดำเนินกิจการของวุฒิสภา เป็นประธานของที่ประชุมวุฒิสภา รักษาความสงบเรียบร้อยในที่ประชุมวุฒิสภา ตลอดถึงบริเวณที่ประชุมวุฒิสภา เป็นผู้ส่งคำร้องเรื่องสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาผู้ใดสิ้นสุดหรือไม่ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย เป็นต้น

รองประธานวุฒิสภา คือ สมาชิกวุฒิสภาซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองประธานวุฒิสภาตามมติของวุฒิสภา รองประธานวุฒิสภามีอำนาจและหน้าที่ช่วยประธานวุฒิสภาในกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของประธานวุฒิสภา หรือปฏิบัติการตามที่ประธานวุฒิสภามอบหมายหรือปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภาเมื่อประธานวุฒิสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

๔. ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี และมีจำนวนมากที่สุดในบรรดาพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี และเป็นพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่ไม่มีพรรคการเมืองใด

มีลักษณะที่กำหนดไว้ดังกล่าว ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองซึ่งได้รับเสียงสนับสนุนข้างมากจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี เป็นผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร หากมีเสียงสนับสนุนเท่ากันให้ใช้วิธีจับสลาก พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร โดยประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๕. คณะกรรมาธิการ

คณะกรรมาธิการเป็นคณะบุคคลที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แต่งตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจการแต่ละสภาหรือดำเนินการสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใด ๆ เพื่อเสนอต่อสภาที่แต่งตั้ง คณะกรรมาธิการอาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือกิจการที่กระทำอยู่นั้นได้ด้วย คณะกรรมาธิการแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ คณะกรรมาธิการสามัญประจำสภา คณะกรรมาธิการวิสามัญ คณะกรรมาธิการร่วมกัน และคณะกรรมาธิการเต็มสภา

บรรณานุกรม

นางเยาว์ พิระตานนท์. การเมืองการปกครอง. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏ
สวนดุสิต, ๒๕๔๑.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. วุฒิสภาไทย. กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ สำนักงาน
เลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๔๐.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม
รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ สำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๔๕.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. เอกสารข่าวรัฐสภา ฉบับพิเศษ ๖๗ ปี
รัฐสภาไทย. ๒๔, ๕๕๔ (๑ มิถุนายน ๒๕๔๒).
กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร,
๒๕๔๕.

จัดทำโดย กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์
พิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร